

Bureau voor Archeologie Rapport 2014.81

Oude IJsseldijk 242a, Ouderkerk aan den IJssel, gemeente Ouderkerk: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen

Colofon

titel: Bureau voor Archeologie Rapport 2014.81. Oude IJsseldijk 242a, Ouderkerk aan den IJssel, gemeente Ouderkerk: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen

auteur(s): M. Hanemaaijer (KNA Archeoloog MA)

autorisatie: A. de Boer (KNA Senior Prospector)

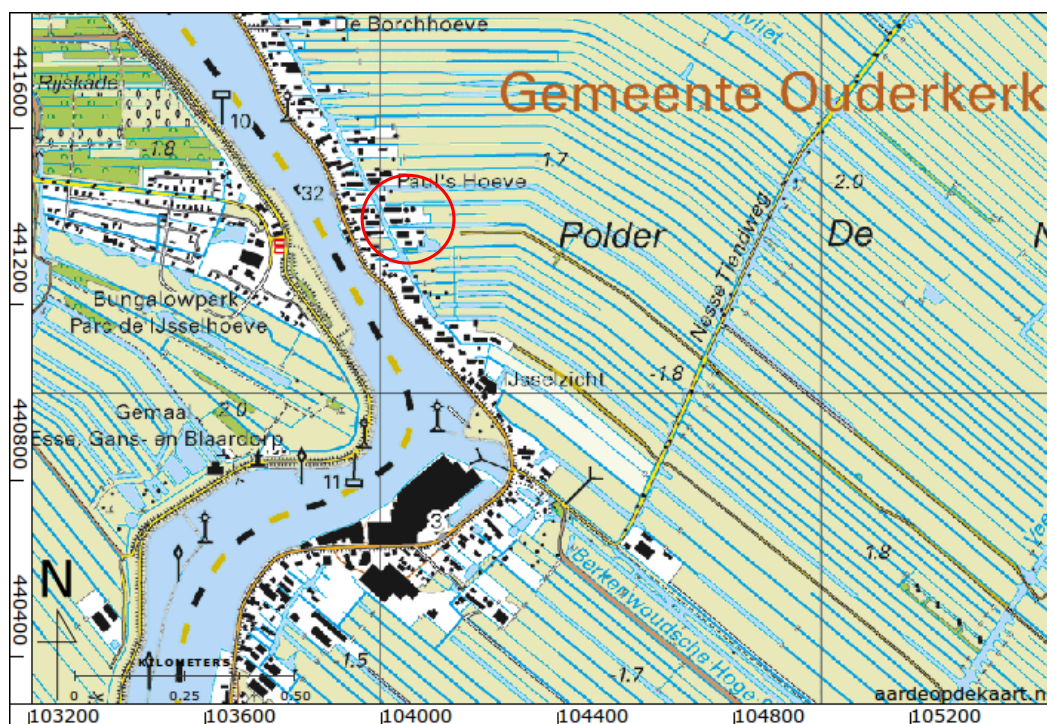
datum: 19 september 2014

ISSN: 2214-6687

© Bureau voor Archeologie
Koningsweg 244 Utrecht
<http://www.bureauvoorarcheologie.nl>

Administratieve gegevens

Projectnummer	2014070301
Provincie	Zuid-Holland
Gemeente	Ouderkerk
Plaats	Ouderkerk aan den IJssel
Toponiem	Oude IJsseldijk 242a
Centrum locatie (RD)	X 104.063, Y441.363
Oppervlak plangebied	4350 m ²
ARCHIS onderzoeksmeldingsnummer	63.232
Soort onderzoek	een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen
Opdrachtgever	Kammeraad Advies
Uitvoerder	Bureau voor Archeologie
Kaartblad	38A
Periode van uitvoering	september 2014
Bevoegd gezag	Gemeente Ouderkerk
Beheerder en plaats van documentatie	Bureau voor Archeologie, Koningsweg 244, Utrecht

Figuur 1: Ligging van het plangebied.

Inhoudsopgave

	Samenvatting.....	5
1	Inleiding.....	6
	1.1 Doelstelling en vraagstelling.....	6
2	Bureauonderzoek.....	8
	2.1 Methode.....	8
	2.2 Huidige situatie en beoogde ingreep.....	8
	2.3 Aardkunde.....	8
	2.4 Bewoning en historische situatie.....	10
	2.5 Bekende Waarden.....	10
	2.6 Gespecificeerde verwachting.....	12
3	Booronderzoek.....	13
	3.1 Methode.....	13
	3.2 Resultaten en interpretatie.....	13
4	Conclusie.....	15
5	Advies.....	16
6	Literatuur.....	17
	Bijlage 1: Boorbeschrijvingen	

Samenvatting

Bureau voor Archeologie heeft een bureau- en booronderzoek uitgevoerd voor bouwwerkzaamheden aan de Oude IJsseldijk 242a te Ouderkerk aan den IJssel.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen van de KNA, protocollen 4002 en 4003. In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd, om te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied.

In het plangebied zullen een schuur en een woning worden gebouwd. Ter plaatse van de huidige schuur zal een nieuwe schuur worden gebouwd. De bestaande betonnen vloer zal intact blijven, voor de bouw zullen daarom geen open graafwerkzaamheden plaatsvinden. In het zuidoostelijke deel van het plangebied, ter plaatse van de stacaravan, zal een woning worden gebouwd. Voor de woning vinden graafwerkzaamheden plaats tot ca. 80 cm -mv.

Op basis van aardkundige gegevens bevindt het plangebied zich direct naast de meandergordel van de Hollandsche IJssel, in een zone waar oeverafzettingen van de Hollandsche IJssel op veen worden verwacht. Op en in de top van de oeverafzettingen kunnen resten vanaf de Romeinse tijd voorkomen. Huisplaatsen uit de ontginningsperiode kunnen aanwezig zijn tussen de Hollandse IJssel en een daaraan parallel lopende wetering. Het plangebied ligt aan de polderzijde van deze wetering; resten uit de ontginningsperiode worden in het plangebied daarom niet verwacht.

Ter plaatse van de toekomstige woning zijn zeven boringen gezet tot max. 400 cm – mv. In boorprofiel 1 en 2, in het zuidoosten van het plangebied, is de bodemopbouw intact. Het boorprofiel bestaat uit rivier(kom)afzettingen van de Hollandsche IJssel op mineraalarm veen. In de rivierafzettingen is geen archeologische laag aanwezig.

In de overige boringen is een verstoorde bodemopbouw aangetroffen. In boorprofiel 7 zijn tot 110 cm -mv recent omgewerkte rivier(kom)afzettingen op mineraalarm veen aangetroffen. In boorprofiel 3 is tot 50 cm -mv een recente slootvulling aangetroffen. Boorprofiel 4, 5 en 6 zijn op respectievelijk 25, 65 en 90 cm -mv gestuit op betongranulaat.

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Ondanks dat dit onderzoek met de grootst mogelijke zorgvuldigheid is uitgevoerd, is het echter nooit uit te sluiten dat toch archeologische resten worden aangetroffen bij de graafwerkzaamheden. Bureau voor Archeologie wijst er in dat geval erop dat men bij bodemversturende activiteiten verplicht is om eventuele vondsten en grondsporen te melden bij de Minister van OCW conform artikel 53 van de Monumentenwet uit 1988. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Ouderkerk.

1 Inleiding

Bureau voor Archeologie heeft een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor bouwwerkzaamheden aan de Oude IJsseldijk 242a te Ouderkerk aan den IJssel.

gesteld archeologisch beleid. Het plangebied valt in zone VAW 1. Dit houdt in dat bij plangebieden groter dan 100 m² en bij bodemingrepen dieper dan 50 cm -mv archeologisch onderzoek verplicht is.¹

Het plangebied heeft een oppervlak van ca. 4350 m², zie fig. 2. De beoogde ontwikkeling leidt waarschijnlijk tot een maximale bodemverstoring tot ca. 80 cm -mv excl. heipalen. Hiermee valt het in de verplichting om een onderzoek op de locatie uit te voeren.

1.1 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting. Het doel van het veldonderzoek is het controleren en verfijnen van de archeologische verwachting zodat een beslissing genomen kan worden over hoe met eventuele archeologische waarden rekening moet worden gehouden bij de voorgenomen werkzaamheden.

Het veldonderzoek is uitgevoerd als booronderzoek (IVO – O) had de verkennende en karterende vorm. Met het verkennende veldonderzoek wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Hiermee kunnen kansarme zones worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd. Tijdens een karterend veldonderzoek wordt het terrein systematisch onderzocht op de aanwezigheid van vondsten en/of sporen.

¹ (Wink, Boer, en Kloosterman 2012)

De volgende onderzoeksvragen zijn in dit onderzoek gebruikt:

- Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?
- Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?
- Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?
- Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?
- Indien er (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:
 - Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?
 - Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen van de KNA 3.3, protocol 4002.²

In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd, om te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied. Eerst wordt het plan- en onderzoeksgebied vastgesteld en wordt het onderzoek gemeld bij ARCHIS. Daarna wordt achtereenvolgens de aardkundige, archeologische en historische context van het te onderzoeken gebied bestudeerd. Deze gegevens leiden tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. In de gespecificeerde verwachting worden de mogelijk aanwezige archeologische waarden beschreven in termen van onder meer de diepteligging, omvang, ouderdom en conservering.

Genoemde stappen leidden tot onderhavig rapport en het openbaar maken van de resultaten bij Archis en het e-Depot. In de hierna volgende hoofdstukken worden de belangrijkste onderzoeksgegevens gepresenteerd.

2.2 Huidige situatie en beoogde ingreep

Het plangebied ligt in de gemeente Ouderkerk in de plaats Ouderkerk aan den IJssel. Het plangebied is momenteel ingericht als erf (fig. 3). Binnen het plangebied bevindt zich een schuur (fig. 4), werkplaats, kippenhokken en een stacaravan (fig. 5). Het plangebied is deels verhard met grind en tegels en bestaat deels uit grasland. Het plangebied wordt aan alle zijden begrensd door sloten.

Ter plaatse van de huidige schuur zal een nieuwe schuur worden gebouwd. De bestaande betonnen vloer zal intact blijven, voor de bouw zullen daarom geen open graafwerkzaamheden plaatsvinden. Onder de schuur komen geen kelders.

In het zuidoostelijke deel van het plangebied, ter plaatse van de stacaravan, zal een woning worden gebouwd. De vorm en ligging van de nieuwe woning zijn nog niet bekend. In dit onderzoek wordt uitgegaan van een woning van 10 x 24 in de zuidoosthoek in de lengterichting van het perceel. De nieuwe woning heeft een omvang van circa 240 m². De precieze diepte van de graafwerkzaamheden is eveneens nog onbekend maar zal waarschijnlijk ca. 80 cm -mv bedragen.

Het plangebied is het gebied waarbinnen bodemroerende activiteiten plaatsvinden en is weergegeven in fig. 2. Het onderzoeksgebied is een zone met straal van circa 500 m daarom heen.

De consequentie van de voorgenomen ingrepen kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

2.3 Aardkunde

De aardkundige gegevens staan samengevat in tabel 1.

Het plangebied ligt in het Nederlandse Rivierengebied. Dit gebied heeft in de afgelopen 10 duizend jaar deel uitgemaakt van een grote delta waarin rivieren

2 (SIKB 2010)

zich door een laag en nat gebied een weg baanden naar zee.³

Afhankelijk van de nabijheid van stromend water ontwikkelde het landschap zich verschillend; In de rivieren werd een zandbedding gevormd. De oevers werden gevormd van zandige klei (zavel) en verder van de oevers af bezonk klei naar de bodem van een moeras. In gebieden die vrijwel altijd onder water stonden maar waar nog wel vegetatie kon groeien, werd veen gevormd. Doordat de rivieren zich continue verlegden ontstond zo een mozaïek van overlappende zandbanen te midden van klei en veengebieden.

Doordat de banen van zand met hun oevers na hun vorming hoog in het landschap lagen, zijn dit vaak de gebieden waar de mens zich het eerst vestigde. Deze banen noemen we nu stroomgordels en het zijn samen met hun kleinere aftakkingen (crevasses) de gebieden waar vaak de oudste archeologische waarden worden aangetroffen in het rivierengebied.

Vanaf de Romeinse tijd stroomde de Hollandsche IJssel ten westen van het plangebied (fig. 8).⁴ Deze was actief tot aan de bedijking in de Middeleeuwen. Op en in de top van de oeverafzettingen van de Hollandsche IJssel kunnen archeologische resten vanaf de Romeinse tijd voorkomen. Het plangebied ligt in de oeverzone van de Hollandsche IJssel.

De aanwezigheid van oever en/of crevasseafzettingen is niet af te leiden uit een beeld uit het Actueel Hoogtebestand Nederland.⁵ In het plangebied zijn diverse kleinschalige hoogteverschillen zichtbaar (fig. 7).

In het plangebied komen liederdgronden, klei op veen, voor (fig. 9).⁶ De bovenste 40 à 80 cm bestaat uit zware en lichte klei. Hieronder bevindt zich veelal eutroof broekveen.

<i>Bron</i>	<i>Situatie plangebied, omschrijving</i>
Geologie ⁷	Formatie van Echteld, rivierzand en -klei met een inschakelingen van veen (komafzettingen)
Geomorfologie ⁸ (fig. 6)	Westelijke deel niet gekarteerd, bebouwd, oostelijk deel vlakke van getijafzettingen
AHN ⁹ (fig. 7)	Ca. 2 m onder NAP, in het plangebied zijn kleinschalige hoogteverschillen zichtbaar
Meandergordelkaart ¹⁰ (fig. 8)	Direct ten westen van Hollandsche IJssel meandergordel
Bodemkunde ¹¹ (fig. 9)	Liederdgronden; klei; profielverloop 1, GWT II

Tabel 1: Aardkundige waarden.

³ (Berendsen en Stouthamer 2011)

⁴ (Cohen e.a. 2012)

⁵ (Kadaster en PDOK 2014)

⁶ (Markus, Steur, en Heijink 1984)

⁷ (De Mulder 2003)

⁸ (Alterra Wageningen UR 2007)

⁹ (Kadaster en PDOK 2014)

¹⁰ (Cohen e.a. 2012)

¹¹ (Alterra Wageningen UR 2012)

2.4 Bewoning en historische situatie

Het plangebied ligt in de Nesselolder ten oosten van de Hollandsche IJssel. De vroegste fase van ontginning in de Middeleeuwen vond plaats vanaf de oeverwallen van de Hollandsche IJssel. De ontginningsboerderijen stonden aan de kop van strookvormige kavels, langs de oeverwal van de Hollandsche IJssel en later de rivierdijken. De kavels lijken geen voorgeschreven lengte te hebben zoals bij latere copeontginningen het geval was. De aanwezigheid van een Tiendweg wijst erop dat er sprake was van een ontginning in twee fasen. Vanwege een bocht in de Hollandsche IJssel hebben de kavels in de Nesselolder een sterke kromming.¹² Het plangebied ligt niet direct aan de IJsseldijk, maar ca. 90 m ten oosten hiervan.

Op de oudste geraadpleegde kaart uit 1660¹³, is langs de Hollandsche IJssel een bebouwingslint afgebeeld (fig. 10). Vlak hierachter loopt (de ook nu nog aanwezige) wetering, het plangebied ligt direct achter de wetering en is onbebouwd. Een kaart uit 1740 laat hetzelfde beeld zien (fig. 11).¹⁴ Op de kadastrale minuut uit 1811 -1832, de eerste kaart die gedetailleerd genoeg is om het precieze landgebruik te bepalen, is het plangebied onbebouwd en in gebruik als akkerland, hakhout, grasland en boomgaard (fig. 12). Door het plangebied lopen diverse sloten. De Bonnekaarten uit de periode 1877 – 1914 laten weinig veranderingen zien (fig. 13 en 14). Op de topografische kaart uit 1936 is ter plaatse van de huidige schuur en werkplaats bebouwing afgebeeld. Het resterende deel is in gebruik als grasland. Op de topografische kaart uit 1969 zijn de oost-west lopende sloten een stuk breder afgebeeld (fig. 16). Volgens opgaaf van de eigenaar zijn diverse van deze sloten gedempt met auto-sloopafval.

Op de topografische kaart uit 1981 is in het noordelijk deel van het plangebied een weg afgebeeld (fig. 17). Deze weg is niet meer afgebeeld op de topografische kaart uit 1989 (fig. 18). Op de topografische kaart uit 1995 is de noordelijk sloot niet meer afgebeeld (fig. 19).

Momenteel bevinden zich in het plangebied een schuur, kippenhok, werkplaats en een stacaravan (fig. 2). Op basis van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) is de schuur gebouwd in 1960, het kippenhok in 1990, de werkplaats in 2006.¹⁵ De stacaravan heeft als bouwjaar 2013 volgens BAG, echter volgens opgaaf van de opdrachtgever is deze caravan al eind vorige eeuw neergezet.

2.5 Bekende Waarden

Archeologische onderzoeksmeldingen staan worden hieronder beschreven, staan verder toegelicht in tabel 2 en zijn weergegeven in fig. 20. Binnen onderzoeksgebied bevinden zich geen waarnemingen of archeologische monumenten.

In de Krimpenerwaard heeft een grootschalige veldkartering plaatsgevonden (onderzoeksmelding 5.333) Hierbij zijn diverse vindplaatsen aangeduid, echter niet binnen het huidige onderzoeksgebied.¹⁶

¹² (Wink, Boer, en Kloosterman 2012)

¹³ (Stampioen 1660)

¹⁴ (Tirion 1740)

¹⁵ (Kadaster 2013)

¹⁶ (Visscher 1998)

In het kader van baggerwerkzaamheden in de Hollandsche IJssel heeft een maritiem bureauonderzoek plaatsgevonden (onderzoeksmelding 30.172). Er is geadviseerd om verder onderzoek in de vorm van geofysisch / grondradaronderzoek en booronderzoek uit te voeren.

Ca. 300 m ten westen van het plangebied heeft in het kader van de realisatie van een recreatieterrein een bureauonderzoek plaatsgevonden (onderzoeksmelding 30.833). Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied is gelegen in een veengebied waarbinnen geen archeologische resten worden verwacht.

In het kader van de aanleg van een leidingtracé heeft ter plaatse van de IJsseldijk Noord een bureauonderzoek plaatsgevonden (onderzoeksmelding 58.350). Het plangebied valt binnen de aangegeven plangrens van het onderzoek. De resultaten zijn (nog) niet beschikbaar.

In het onderzoeksgebied bevinden zich twee gebouwde monumenten. Ongeveer 250 m ten noorden een van het plangebied, aan de IJsseldijk Noord 252, bevindt zich een 17^e eeuwse boerderij. Ca. 300 m ten westen van het plangebied, bij Klein Hitland 10, bevinden zich vier steenovens uit de eerste helft van de 19^e eeuw.¹⁷

Bron	omschrijving
Archeologische terreinen	geen
Waarnemingen	geen
Vondstmeldingen	geen
Onderzoeksmeldingen	5.333 – veldkartering herinrichtingsgebied Krimpenerwaard Bij een grootschalige veldkartering zijn diverse vindplaatsen in kaart gebracht. Deze bevinden zich echter niet binnen het onderzoeksgebied¹⁸ 30.172 - Moordrecht - Hollandsche IJssel – maritiem bureauonderzoek <u>Toelichting:</u> Maritiem bureauonderzoek in het kader van baggerwerkzaamheden in de Hollandsche IJssel. <u>Advies:</u> verder onderzoek in de vorm van geofysisch/grondradaronderzoek en booronderzoek 30.833 - Lage Weg - Klein Hitland - Park de IJsselhoeve - bureauonderzoek <u>Toelichting:</u> Plangebied blijkt in veengebied, in een veengebied te liggen. Binnen het plangebied is geen oude stroomgordel of ontginningsas aanwezig, daarom worden er geen archeologische waarden verwacht. <u>Advies:</u> het plangebied is vrijgegeven 58.350 - Ouderkerk aan den IJssel - leidingtracé - IJsseldijk noord - bureauonderzoek <u>Toelichting:</u> resultaten niet bekend, onderzoek niet afgemeld in ARCHIS
Gemeentelijke kaart ¹⁹	Oeverzone Hollandsche IJssel, archeologische resten vanaf de IJzertijd; zone VAW 1 (medebestemming te verwachte archeologische waarde 1): bij plangebieden groter dan 100 m ² en bij bodemingrepen dieper dan 50 cm -mv archeologisch onderzoek
Gebouwde monumenten	17 ^e eeuwse boerderij (monument 31.995) en steenovens uit de 19 ^e eeuw (monument 30.449)

¹⁷ (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2014a)

¹⁸ (Visscher 1998)

¹⁹ (Wink, Boer, en Kloosterman 2012)

Tabel 2: Bekende waarden in het onderzoeksgebied, tot ca. 500 m van het plangebied.

2.6 Gespecificeerde verwachting

Op basis van aardkundige gegevens bevindt het plangebied zich direct ten noorden van de meandergordel van de Hollandsche IJssel, in een zone waar oeverafzettingen van de Hollandsche IJssel op veen worden verwacht. Op en in de top van de oeverafzettingen kunnen resten vanaf de Romeinse tijd voorkomen. Gezien de ligging van het plangebied achter de achterwetering worden geen huisplaatsen uit de ontginningsperiode verwacht.

Het archeologische niveau wordt als volgt gespecificeerd:

1. Datering: Vanaf de Romeinse tijd
2. Complextype: Nederzetting, huisplaats
3. Omvang: 500 -2000 m²
4. Diepteligging: Op en in de top van de oeverafzettingen van de Hollandsche IJssel
5. Gaafheid, conservering en verstoringen: Gezien de huidige inrichting van het plangebied (boerenbedrijf) en de brede sloten die op basis van kaartmateriaal door het plangebied liepen is het mogelijk dat de bodem (deels) is verstoord. Indien de bodem intact is dan zal de conservering van eventuele archeologische resten gezien de hoge grondwaterstand, goed zijn.
6. Locatie: Hele plangebied
7. Uiterlijke kenmerken: Archeologische laag

3 Booronderzoek

3.1 Methode

Het veldonderzoek is uitgevoerd zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 3.3, in het bijzonder het hoofdstuk "protocol 4003 inventariserend veldonderzoek overig". Het veldonderzoek bestond uit een booronderzoek (specificatie VS03).

Op basis van de grootte van het plangebied en de archeologische verwachting zijn zeven boringen geplaatst. De boringen zijn geplaatst op de plek waar bodemverstoringen zijn voorzien, nl. ter plaatse van het toekomstige woonhuis.

De boringen zijn gezet met een 7 cm Edelmanboor en 3 cm guts tot op max. 400 cm -mv.

De boringen zijn in de eerste plaats gezet met doel het de bodemopbouw te verkennen. Met de verkenning wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Hiermee kunnen kansarme zones worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd.

De boringen zijn in de tweede plaats gezet met het doel de archeologische waarden te karteren. Tijdens een karterend veldonderzoek wordt het terrein systematisch onderzocht op de aanwezigheid van vondsten en/of sporen. Uitgaande van de aanwezigheid van een archeologische laag uit de Romeinse tijd of recenter volstaan voor een kartering tien boringen per hectare in een 30 x 35 m grid (methode D1).²⁰ In dit onderzoek zijn zeven boringen geplaatst op een oppervlak van ca. 400 m², in en rond het bouwvlak van de nieuwe woning. Het grid was onregelmatig in verband met de aanwezige bebouwing, begroeiing en verhardingen.

De opgeboorde grond is onderzocht door deze te versnijden en / of te verbrekken. De bodemtextuur en archeologische indicatoren zijn beschreven volgens ASB 1.1 van het NITG-TNO waarin onder meer de standaard classificatie van bodemonsters volgens NEN 5104 wordt gehanteerd.²¹ De X en Y coördinaten van de boringen zijn ingemeten ten opzichte van de lokale topografie met een meetlint.

3.2 Resultaten en interpretatie

De locatie van de boringen staat in fig. 22. Hierin staat ook de globale positie van het te realiseren woonhuis ingetekend. De boorgegevens zijn achteraan bijgevoegd als Bijlage 1.

Boring 7 is doorgezet tot een diepte van 400 cm -mv. In het boorprofiel bestaat het onderste pakket uit kalkloze matig siltige klei met riet en plantresten. Deze afzetting wordt geïnterpreteerd als een rivierkomafzetting (Formatie van Echteld). De top van het pakket bevindt zich op 300 cm -mv. Hierboven bevindt zich een 70 cm dikke laag zwak kleilig veen. Hierboven bevindt zich mineraalarm veen (Formatie van Nieuwkoop, Hollandveen Laagpakket). De top van dit pakket bevindt zich op 110 cm -mv. Hierboven bevindt zich een 110 cm dik zandig, humeus kleipakket. In het pakket zijn plastic-, hout en bitumen

²⁰ (Tol, Verhagen, en Verbruggen 2012)

²¹ (Bosch 2008; Nederlands Normalisatie Instituut 1989)

dakbedekkingsfragmenten aangetroffen. Op basis van deze bijmenging wordt geconcludeerd dat het pakket recent is omgewerkt. De overgang met het onderliggende veenpakket is scherp.

Het mineraalarme veen is ook aangetroffen onderin boorprofiel 1 en 2. De top van het pakket bevindt zich tussen 70 en 110 cm -mv. In boorprofiel 1 en 2 bevindt zich boven het mineraalarme veenpakket matige siltige kalkloze klei. De onderste ca. 10 cm is matig humeus. Het kleipakket wordt geïnterpreteerd als een intacte rivier(kom)afzetting van de Hollandsche IJssel. De bovenste ca. 20 cm bestaat uit zandige humeuze klei, dit is de bouwvoor.

In boorprofiel 3 is tot een diepte van 50 cm -mv zandige humeuze klei vermengd met kunststoffragmenten. Dit pakket wordt geïnterpreteerd als een slootvulling. Bij het aantreffen van dit pakket is de boring gestaakt.²²

Boring 4, 5 en 6 zijn op een diepte van respectievelijk 25, 65 en 90 cm -mv gestuit op betongranulaat. In boorprofiel 4 is dit het enige aangetroffen pakket. In boorprofiel 5 en 6 wordt het granulaatpakket afgedekt door humeuze zandige klei. Het betongranulaat is vermoedelijk opgebracht bij de inrichting van het perceel in de vorige eeuw.

22 Mededeling opdrachtgever: sloot zou zijn opgevuld met shreddermateriaal gemaakt van auto-interieuren)

4 Conclusie

De volgende onderzoeksvragen zijn in dit onderzoek gebruikt:

- Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?

In het plangebied zullen een schuur en een woning worden gebouwd. De schuur komt ter plaatse van een bestaande schuur. De huidige betonnen vloer blijft intact. Voor de schuur zijn geen graafwerkzaamheden voorzien. De woning heeft een omvang van ca. 240 m² en komt in het zuidoosten van het plangebied. Voor het aanleggen van de funderingen vinden graafwerkzaamheden tot ca. 80 cm –mv plaats.

- Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?

Op basis van aardkundige gegevens bevindt het plangebied zich direct ten noorden van de meandergordel van de Hollandsche IJssel, in een zone waar oeverafzettingen van de Hollandsche IJssel op veen worden verwacht.

- Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?

In boorprofiel 1 en 2, in het zuidoosten van het plangebied, is een intacte bodemopbouw aangetroffen. In deze boringen zijn rivier(kom)afzettingen op mineraalarm veen aangetroffen.

In de overige boringen is een verstoorde bodemopbouw aangetroffen. In boorprofiel 7 zijn tot 110 cm -mv recent omgewerkte rivier(kom)afzettingen op mineraalarm veen aangetroffen. In boorprofiel 3 is tot 50 cm -mv een recente slootvulling aangetroffen. Boorprofiel 4, 5 en 6 zijn op respectievelijk 25, 65 en 90 cm -mv gestuit op betongranulaat.

- Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?

Nee, deze werden verwacht in de top van de oeverafzettingen van de Hollandsche IJssel. In de twee boringen met een intact bodemopbouw zijn alleen komafzettingen van de Hollandsche IJssel aangetroffen. In deze afzettingen is geen archeologische laag aangetroffen.

- Indien er (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:

- Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?

Niet van toepassing.

- Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?

Niet van toepassing.

5 Advies

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Ondanks dat dit onderzoek met de grootst mogelijke zorgvuldigheid is uitgevoerd, is het echter nooit uit te sluiten dat toch archeologische resten worden aangetroffen bij de graafwerkzaamheden. Bureau voor Archeologie wijst er in dat geval erop dat men bij bodemverstorende activiteiten verplicht is om eventuele vondsten en grondsporen te melden bij de Minister van OCW conform artikel 53 van de Monumentenwet uit 1988. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Ouderkerk.

6 Literatuur

- Alterra Wageningen UR. 2007. "Aardkunde". <http://www.aardkunde.nl/>.
- . 2012. "BISNederland". *Bodemkaart 1 : 50 000*. <http://www.bodemdata.nl/>.
- Berendsen, H.J.A., en Esther Stouthamer. 2011. *De vorming van het land: inleiding in de geologie en de geomorfologie*. Assen: Koninklijke Van Gorcum.
- Bosch, J.H.A. 2008. "Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1: Op basis van de Standaard Boor Beschrijvingsmethode versie 5.2". 2008-U-R0881/A. Deltares-rapport.
- Cohen, K. M., E. Stouthamer, H.J. Pierik, en A. H. Geurts. 2012. "Digitaal Basisbestand Paleogeografie van de Rijn-Maas Delta / Rhine-Meuse Delta Studies' Digital Basemap for Delta Evolution and Palaeogeography". Dept. Physical Geography. Utrecht University. <http://persistent-identifier.nl/?identifier=urn:nbn:nl:ui:13-nqjn-zl>.
- Kadaster. 2013. "BAG-Viewer". <http://bagviewer.geodan.nl/index.html>.
- Kadaster, en PDOK. 2014. "AHN2 - WCS service". <http://nationaalgeoregister.nl>.
- Markus, W.C., G.G.L. Steur, en W. Heijink. 1984. "Bodemkaart van Nederland 1:50.000 : toelichting bij kaartblad 38 West Gorinchem". Wageningen: Stiboka. <http://edepot.wur.nl/117832>.
- De Mulder, E.F.J. 2003. *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhof: Groningen [etc.].
- Nederlands Normalisatie Instituut. 1989. *Geotechniek: classificatie van onverharde grondmonsters*. Delft: Nederlands Normalisatie-instituut.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. 2014a. "Monumenten in Nederland". <http://services.rce.geovoorziening.nl/rce/wms>.
- . 2014b. "Archis 2". <http://archis2.archis.nl/archisii/html/index.html>.
- SIKB. 2010. "Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) Landbodems". SIKB.
- Stampioen, Jan Janszoon. 1660. "Overzichtskaart van het hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard". http://www.schielandendekrimpenerwaard.nl/over_hhsk/historie/oude_kaarten/schieland_1660_1684.
- Tirion, I. 1740. "Kaart van Schieland en de Krimpenerwaard".
- Tol, A.J., J.W.H.P. Verhagen, en M. Verbruggen. 2012. "Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek". SIKB.
- Visscher, H.C.J. 1998. "DE KRIMPENERWAARD: Een archeologische kartering, inventarisatie en waardering". RAAP rapport 23. Amsterdam: RAAP Archeologisch Adviesbureau.
- WatWasWaar. "WatWasWaar". <http://watwaswaar.nl/>.
- Wink, K., G.H. Boer de, en P. Kloosterman. 2012. "Archeologie en cultuurhistorie tussen Lek en Hollandsche IJssel. Een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart van de gemeente Nederlek en Ouderkerk".

Figuren

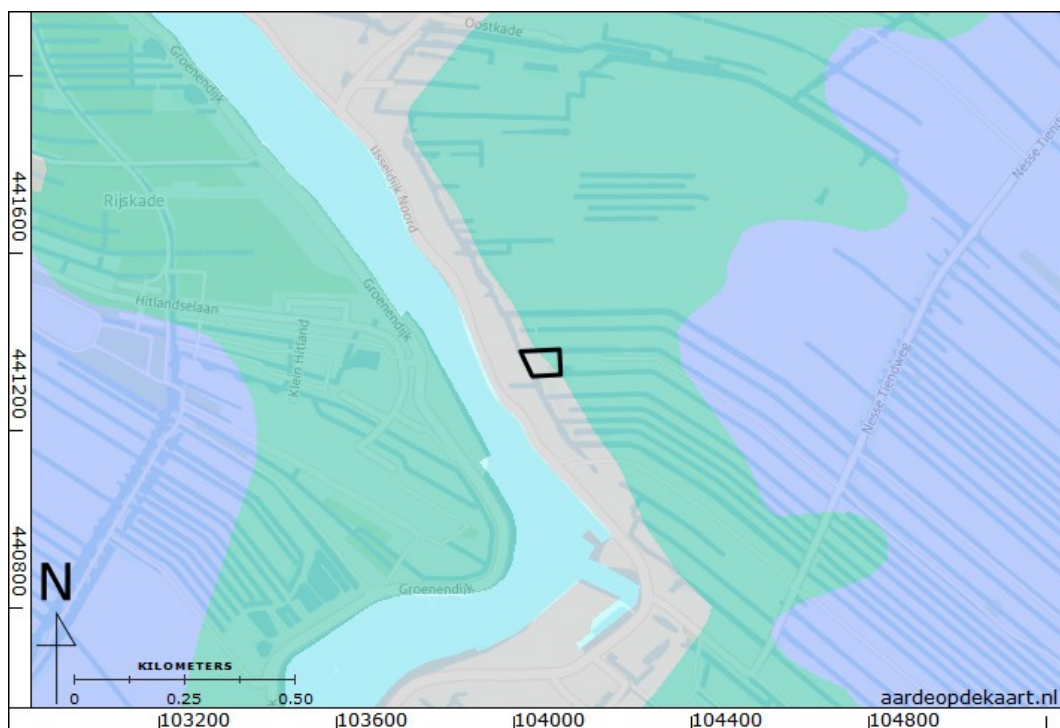
Figuur 3: Het plangebied geprojecteerd op de luchtfoto.

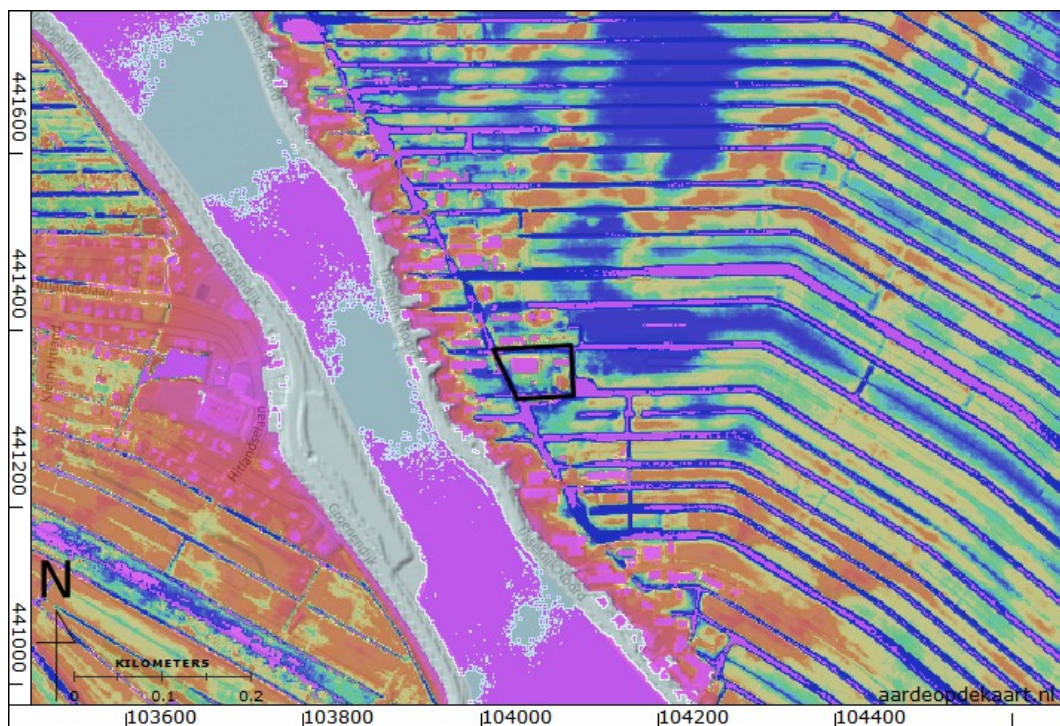
Figuur 4: De te vervangen schuur in het westen van het plangebied

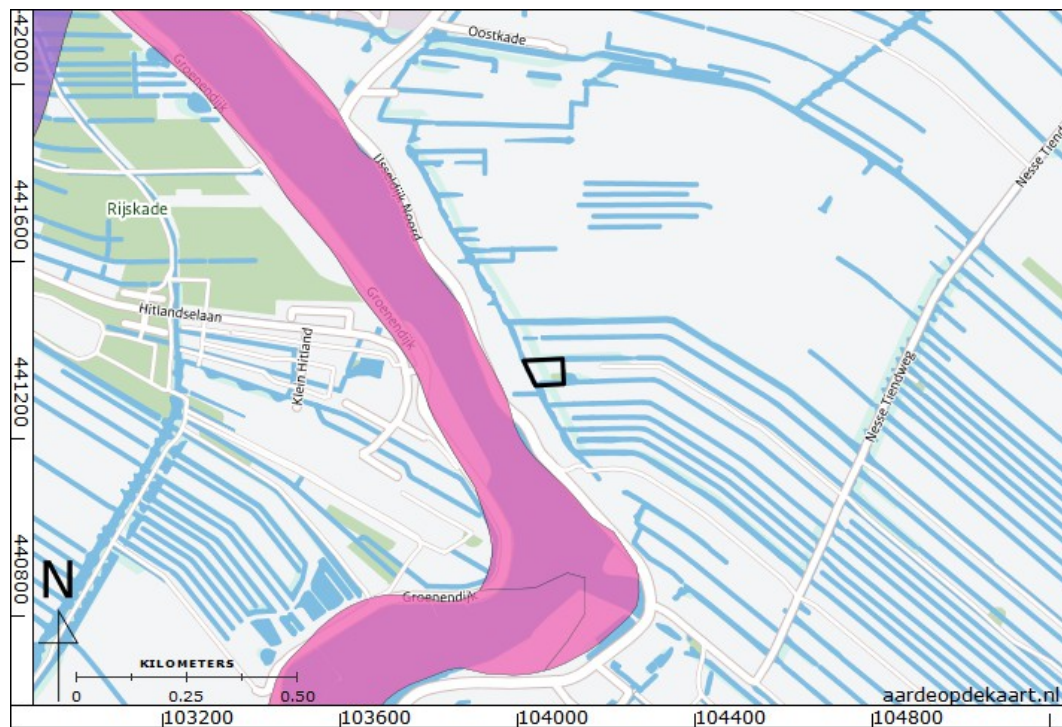
Figuur 5: De stacaravan in het zuidoosten van het plangebied

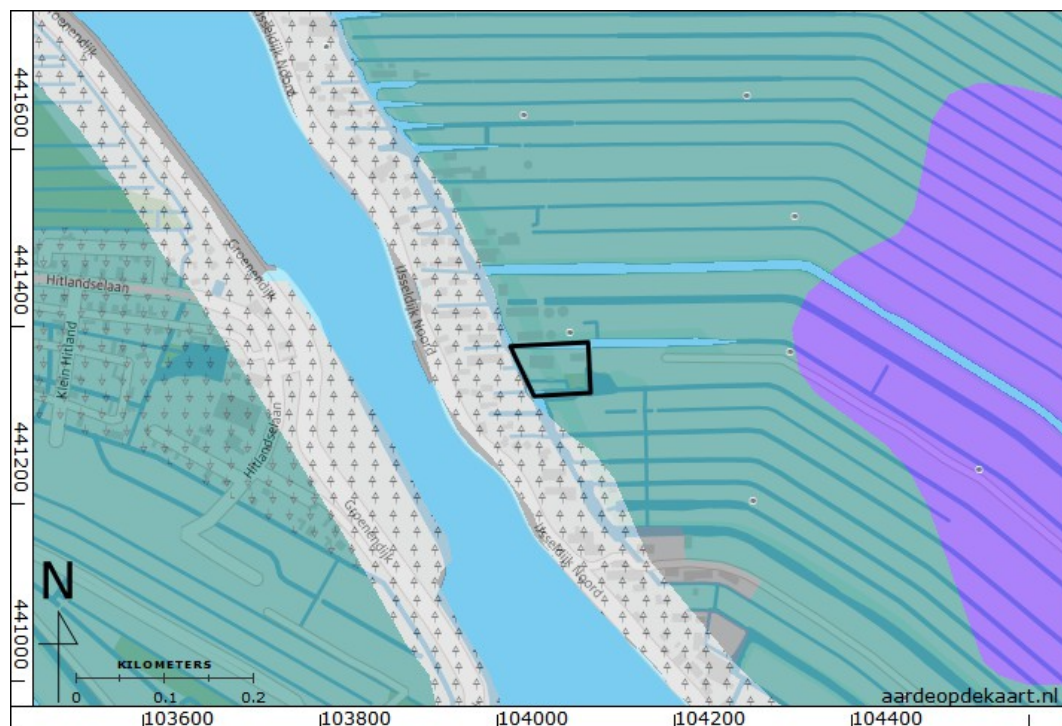
Figuur 6: Locatie van het plangebied op de geomorfologische kaart. Legenda: grijs = bebouwd; groen = vlakte van getijafzettingen; paars = ontgonnen veenvlakte (+/- klei/zand) (Alterra Wageningen UR 2007).

Figuur 7: Locatie van het plangebied op het Actueel Hoogtebestand Nederland. Legenda: Oranje = ca. 1,5 m onder NAP; geel/groen = ca. 2 m onder NAP; blauw = ca. 2,3 m onder NAP; paars = bebouwing en water (Kadaster en PDOK 2014).

Figuur 8: Locatie van het plangebied op de paleomeandergordelkaart. Legenda: roze = Hollandsche IJssel (Cohen e.a. 2012).

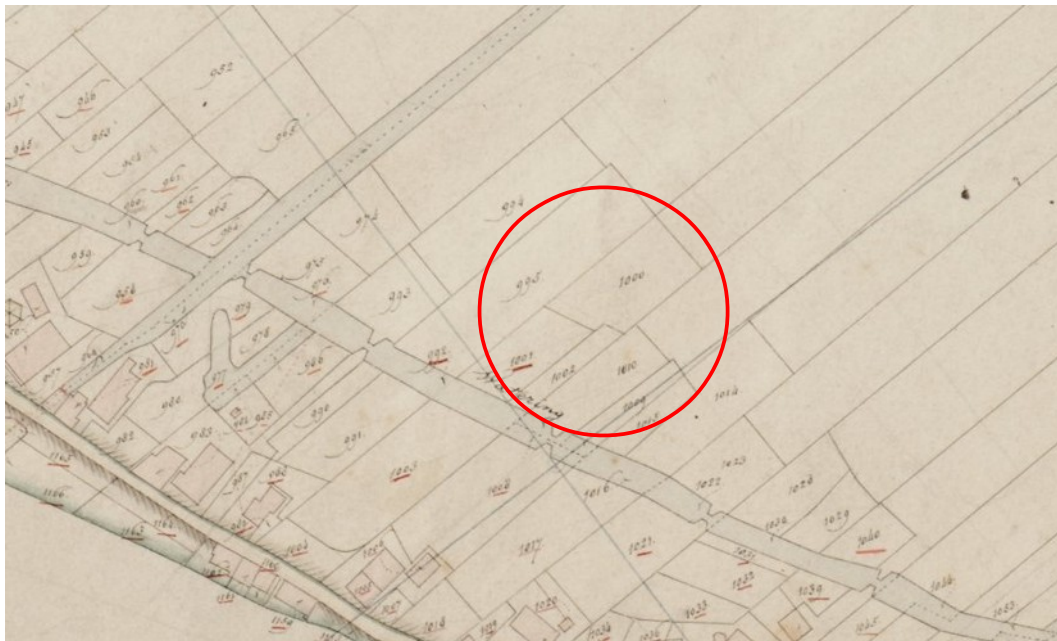
Figuur 9: Locatie van het plangebied op de bodemkaart. Legenda: groen = Liedeerdgronden; klei; profielverloop 1; ↑ = opgehoogd; paars = weideveengronden op bosveen (of eutroof broekveen) (Alterra Wageningen UR 2012).

Figuur 10: Globale locatie van het plangebied op een kaart uit 1660 (Stampioen 1660).

Figuur 11: Globale locatie van het plangebied op een kaart uit 1740 (Tirion 1740).

Figuur 12: Locatie van het plangebied op de kadastrale minuut uit 1811-1832 (WatWasWaar).

Figuur 13: Locatie van het plangebied op de Bonnekaart uit 1877.

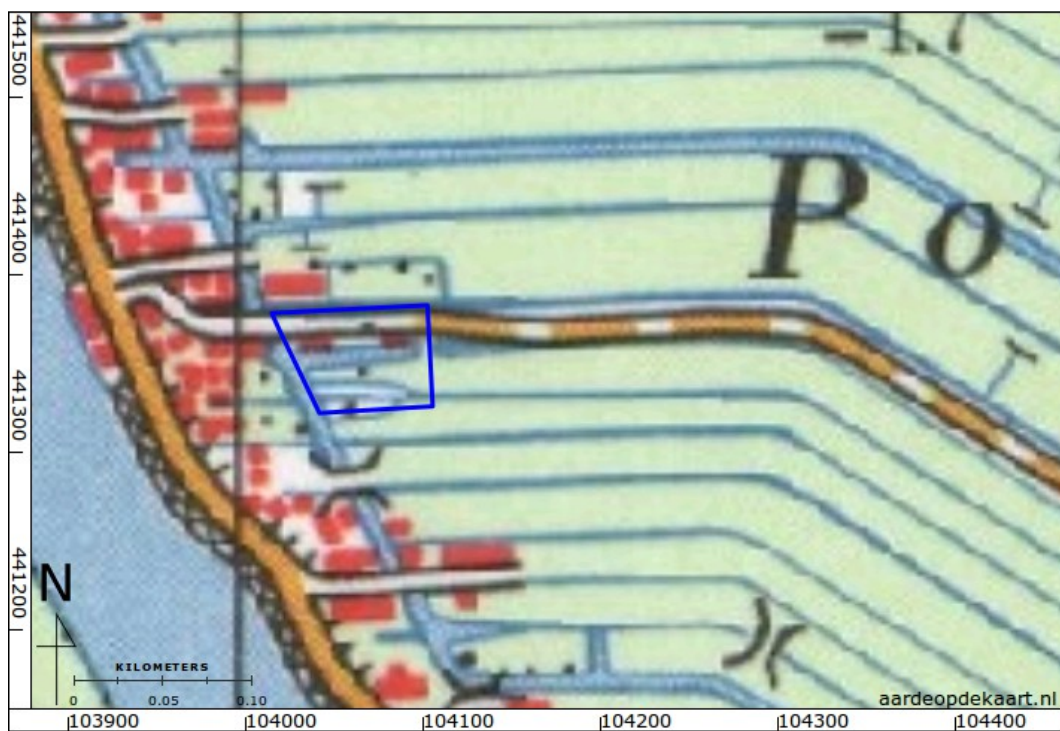
Figuur 14: Locatie van het plangebied op de Bonnekaart uit 1914.

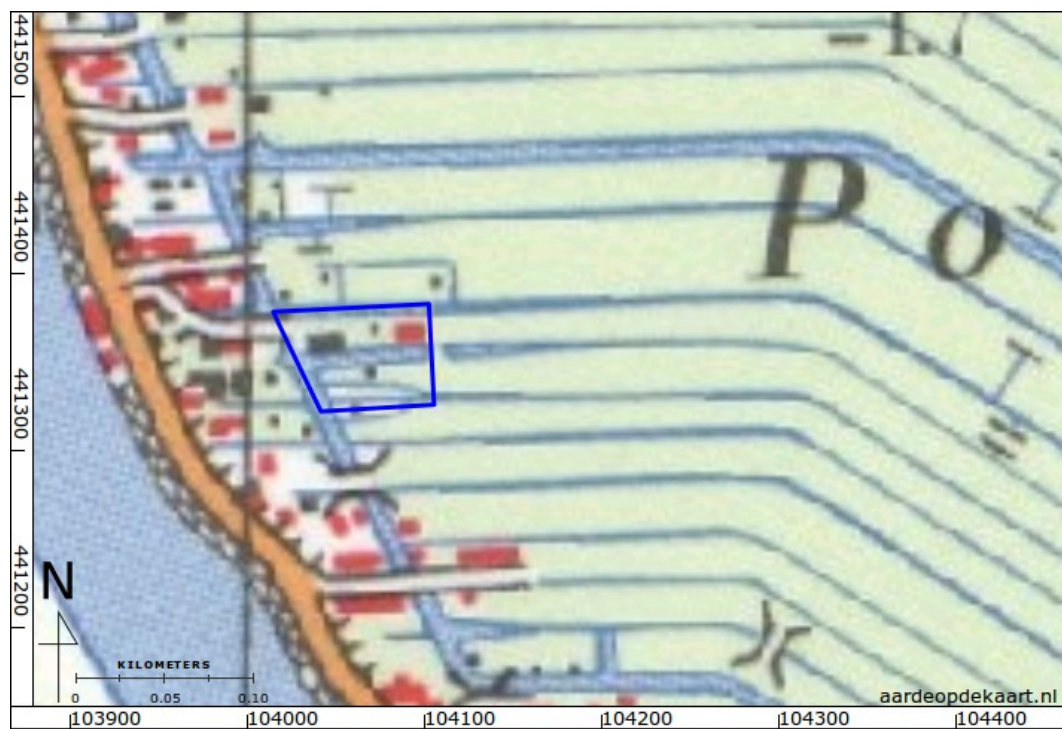
Figuur 15: Locatie van het plangebied op de topografische kaart uit 1936.

Figuur 16: Locatie van het plangebied op de topografische kaart uit 1969.

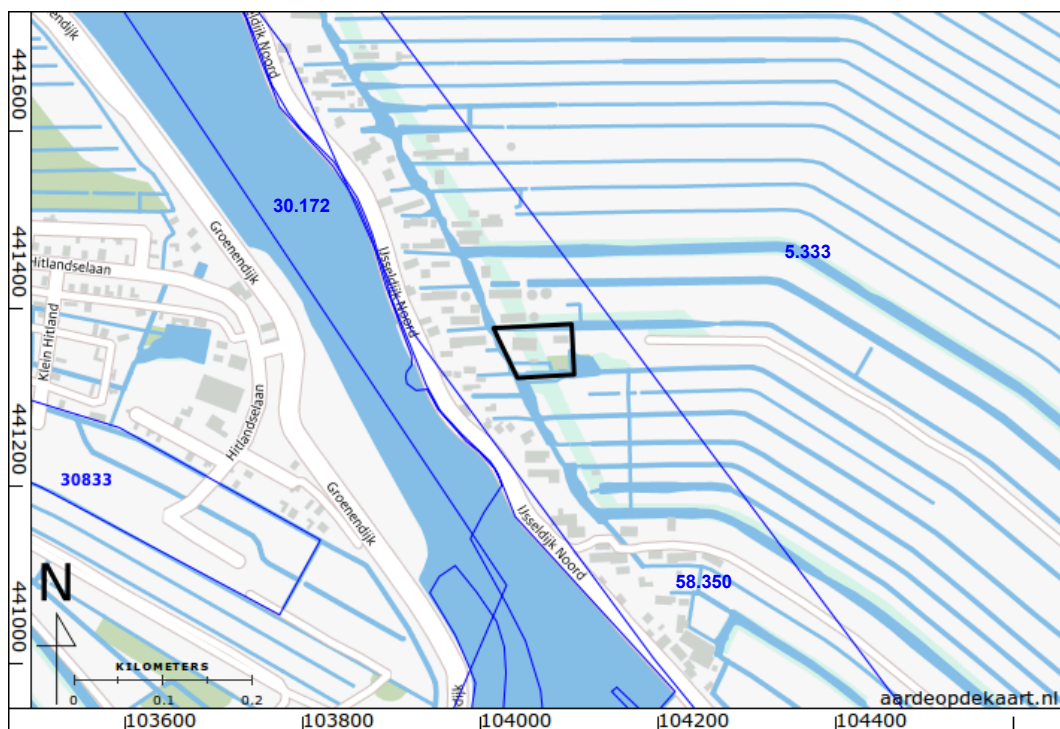
Figuur 17: Locatie van het plangebied op de topografische kaart uit 1981.

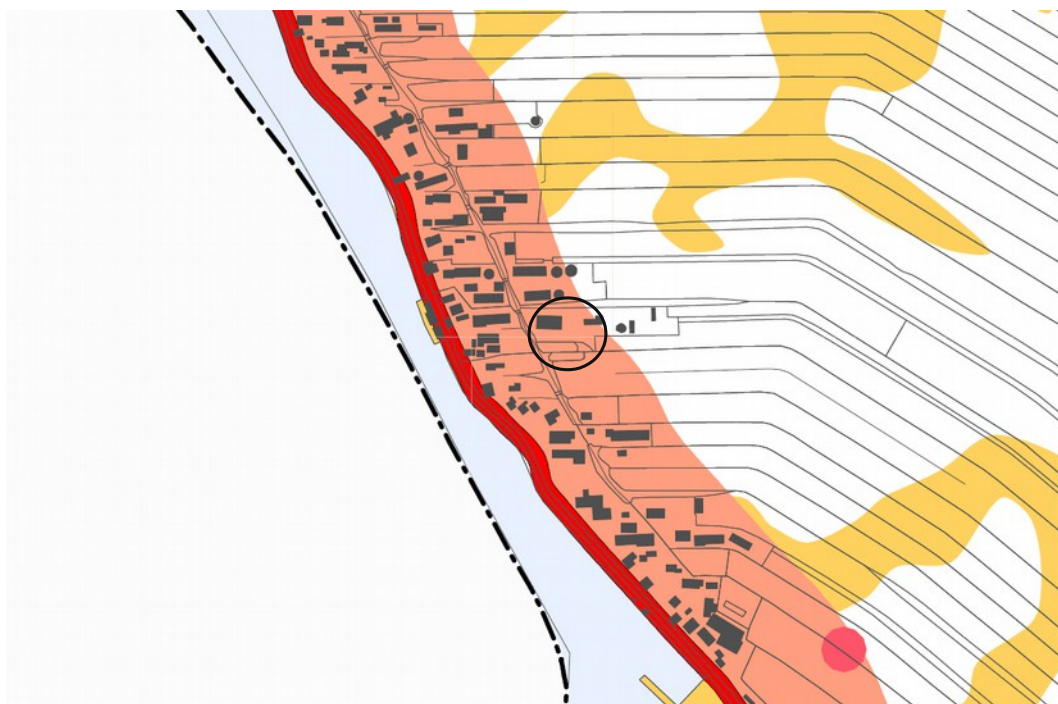
Figuur 18: Locatie van het plangebied op de topografische kaart 1989.

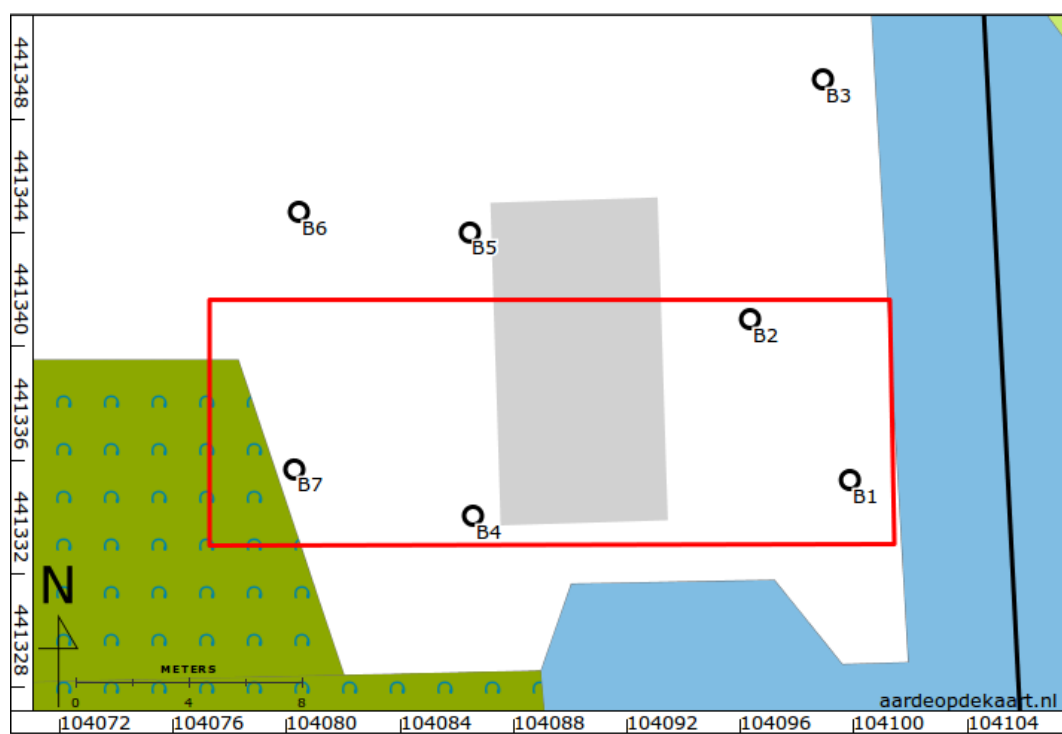
Figuur 19: Locatie van het plangebied op de topografische kaart uit 1995.

Figuur 20: Onderzoeksmeldingen in het onderzoeksgebied (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2014b).

Figuur 21: Locatie van het plangebied op de beleidsadvieskaart van de gemeente Ouderkerk. Legenda: rood = AW2, dijk; oranje = VAW1 = oeverzone Hollandsche IJssel; geel VAW2 = crevasse Hollandsche IJssel (Wink, Boer, en Kloosterman 2012).

Figuur 22: Boorpuntenkaart. In rood de (globale) contour van de nieuwe woning.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

nr.	grens (cm - mv)		grondsoort	bijmenging	zand- mediaanklasse	kleur	kalk	nieuwvormingen	overig
	boven	onder							
1	0	20	klei	zwak humeus; matig zandig		bruin-grijs	kalkloos		
	20	60	klei	matig siltig		grijs-bruin	kalkloos	spoor roestvlekken	
	60	70	klei	matig humeus; matig siltig		donker-grijs-bruin	kalkloos		
	70	110	veen	mineraalarm		donker-bruin	kalkloos		
	110	200	veen	mineraalarm		bruin	kalkloos		riet
2	0	25	klei	matig humeus; sterk zandig		bruin-grijs	kalkloos		
	25	70	klei	matig siltig		licht-bruin-grijs	kalkloos	weinig roestvlekken; spoor mangaanconcreties	
	70	80	klei	matig humeus; matig siltig		bruin-grijs	kalkloos		
	80	100	veen	mineraalarm		donker-bruin	kalkloos		
	100	200	veen	mineraalarm		bruin	kalkloos		
3	0	50	klei	matig humeus; sterk zandig		donker-bruin-grijs	kalkloos		plastic, kunststof, shredder vulling sloot
4	0	25	zand	matig humeus; zwak siltig	matig fijn	bruin-grijs	kalkloos		granulaat
5	0	15	klei	sterk zandig; matig humeus		donker-bruin-grijs	kalkloos		
	15	65	grind	sterk zandig; matig humeus		donker-bruin-grijs	kalkloos		beton granulaat, boring stuit
6	0	80	klei	matig humeus; sterk zandig; zwak grindig		donker-bruin-grijs	kalkloos		hout; veel plantenresten; puin
	80	90	grind	zwak zandig; matig		bruin-grijs	kalkloos		granulaat, boring stuit

nr.	grens (cm - mv)		grondsoort	bijmenging	zand- mediaanklasse	kleur	kalk	nieuwvormingen	overig
	boven	onder							
7				humeus					
	0	110	klei	sterk zandig; matig humeus		donker-bruin-grijs	kalkloos		basis scherp; plastic, hout, bitumen dakbedekking
	110	230	veen			bruin	kalkloos		
	230	300	veen	zwak kleiig		grijs-bruin	kalkloos		
	300	400	klei	matig siltig		bruin-grijs	kalkloos		riet; weinig plantenresten